

Rijnroute

Fietsroute langs de Romeinse en middeleeuwse geschiedenis van de Oude Rijn

Rijksmuseum van Oudheden

Deze fietsroute past bij de tentoonstelling

“Gouden Middeleeuwen”

25 april t/m 26 oktober 2014

Start en eindpunt NS station Leiden Centraal

Route vanaf het Rijksmuseum van Oudheden: Loop het museum uit en sla rechtsaf. Steek de kruising over en blijf rechtdoor lopen. Sla linksaf de brug op en ga daarna rechts. Volg de Steenstraat en de Stationsweg tot aan het station. Loop door het station naar de noordzijde.

A. Leiden Centraal Hier is het mogelijk om fietsen te huren bij de bewaakte fietsstalling: 071-5120068.

Start met de rug naar het station (zijde LUMC). Ga rechtsaf naar de Rijnsburgerweg. Sla linksaf en volg de Rijnsburgerweg zo'n 2,5 km, sla linksaf op de rotonde. Fiets vervolgens de Wassenaarsweg helemaal af, neem de fietstunnel onder de A44 door. Je komt nu langs het museum 'CORPUS, reis door de mens'.

B. Opgraving Rijnfront te Oegstgeest In de afgelopen jaren heeft de faculteit Archeologie van de Universiteit Leiden opgegraven op het terrein achter Corpus, waarbij sporen uit de Merovingische periode werden blootgelegd. Tussen ca. 525-700 lag hier aan de Oude Rijn een boerendorp. Er zijn ook aanwijzingen gevonden voor handel met Friesland, Engeland en Duitsland. Zo werden er scheepshellingen en meterslange kades aangetroffen. Enkele bijzondere vondsten zijn een Byzantijns muntgewicht, schoenleesten en houten vaatwerk. De opgravingen worden in de zomer van 2014 hervat.

Ga niet terug door de fietstunnel maar neem het fietspad langs de A44 in noordelijke richting. Sla linksaf het fietspad door 'Park Landskroon' in en ga aan het einde rechts de Rhijnhofweg op. Volg nu de bordjes richting Rijnsburg over de Valkenburgerweg langs de Rijn. Sla rechtsaf, om op de Valkenburgerweg te blijven. Ga aan het einde van de Valkenburgerweg naar rechts en steek bij de stoplichten de Oegstgeesterweg over naar de Tramstraat. Aan het einde van de Tramstraat zie je de kerk aan de Kerkstraat, op Oude Vlietweg 6 is het Museum Oud Rijnsburg te bezoeken (alleen op zaterdag geopend).

C. Abdij van Rijnsburg (en Museum Oud Rijnsburg)

In 1133 werd in Rijnsburg een abdij voor Benedictinessen gesticht door de graaf van Holland. In de 13^e eeuw kregen verschillende graven hier hun laatste rustplaats, waaronder Floris V. Het klooster stond aan de noordzijde van de kerk,

waar nu het dorpskantoor staat. Het complex werd verwoest in 1574, tijdens het beleg van Leiden. Het enige wat van de 12^e-eeuwse abdij rest is de Romaanse kerktoeren. Mogelijk had de abdijkerk oorspronkelijk twee torens. In 1960-1961 en 1963-1964 werden opgravingen verricht op het terrein, waarbij een groot deel van de abdij werd blootgelegd. De funderingen van het oude koor zijn achter de kerk opgemetseld. De beenderen van de Hollandse graven werden hier opnieuw bijgezet.

Rijnsburg was al lang voor de komst van de nonnen bewoond. Op het Abdijterrein werden enkele boerderijen en bijgebouwen uit de 7e eeuw gevonden. Ten noordoosten van het dorp, net buiten de bebouwde kom, werd een Merovingisch grafveld aangetroffen. Eén graf bevatte een rijkversierde gouden gesp, die in Engeland was gemaakt (zie voorzijde). In het Museum 'Oud Rijnsburg' zijn enkele archeologische vondsten uit de omgeving tentoongesteld, de gouden gesp is echter te bewonderen in het Rijksmuseum van Oudheden.

Fiets de Kerkstraat uit en sla aan het eind linksaf het Rapenburg op. Aan het eind van het Rapenburg rechtsaf de Kanaalstraat in. Bij de kruising van de Kanaalstraat en de Evertsenstraat linksaf en vervolgens de eerste afslag rechts. Steek het water over en volg de bordjes richting Katwijk tot de rotonde bij de N206. Ga links op de rotonde en volg het fietspad langs de N206. Het fietspad gaat onder de Roversbrug door en slingert langs de rivier. Blijf dit 'Biltpad' volgen tot aan de Buitensluis. Op de kruising Kanaaldijk en Buitensluis is het monument voor de Brittenburg te zien.

D. De Brittenburg (en Katwijks Museum) In de 16^e eeuw werden door een storm delen van stenen funderingen blootgelegd op het strand van Katwijk, waarna de fundamenten geheel werden ontgraven. De restanten kregen grote belangstelling en werden geïdentificeerd als de Brittenburg, een vroeg middeleeuwse tolburcht. Gezien de vondsten moet het echter om een laat Romeins bouwwerk zijn gegaan. Mogelijk was het Lugdunum Batavorum, een *castellum* (legerplaats) dat volgens de Peutinger kaart gelegen was aan de monding van de Rijn, of een versterkte, dubbele *horreum* (graanpakhuis). Lokale verhalen spreken echter over 'de toren van Kalla', een vuurtoren die keizer Caligula gebouwd zou hebben nadat hij

de oorlog verklaard had aan de zee (waarbij hij zijn soldaten schelpen liep rapen als buit). Het kunstwerk op de Buitensluis herinnert aan deze mysterieuze vindplaats. Op de Boulevard is een bord met informatie over de limes te vinden. Het Katwijk Museum verteld over (onder andere) de geschiedenis van deze plek.

Ga verder langs de Boulevard tot aan Hotel Noordzee, sla hier linksaf de Voorstraat in. Op nummer 46 bevindt zich het Katwijk Museum. Ga verder op de Voorstraat tot aan de Zeeweg. Ga op de Zeeweg tweemaal rechtdoor op de rotondes. Aan de linkerhand staat villa Klein Duin (Zeeweg 144).

E. Villa Klein Duin Op het terrein van villa Klein Duin werd in 1912 een opgraving georganiseerd. Hier lag in de vroege middeleeuwen namelijk een grafveld (ca. 570-800). In deze periode kregen mensen grafgraven mee, zoals aardewerk, wapens, gespen, drinkglazen, kralensnoeren en spinstenen. Hier werd ook het uiteinde van een drinkhoorn gevonden, wat in Nederland erg zeldzaam is. Het uiteinde van de drinkhoorn is te zien in het Rijksmuseum van Oudheden.

Fiets terug naar de rotonde en sla linksaf de Koningin Julianalaan in. Ga aan het eind rechts de Cantineweg in. Volg de Cantineweg.

F. Zanderij Aan de linkerhand ligt de wijk Zanderij. In de 19^e eeuw werden hier al veel Romeinse en vroege middeleeuwse vondsten gedaan, maar pas in 1996-1997, toen tot de bouw van de nieuwbouwwijk werd besloten, werd een grote opgraving georganiseerd. Hierbij kwamen Romeinse en vroege middeleeuwse nederzettingssporen aan het licht, waaronder enkele waterputten. De belangrijke vondst was een proefslag van een pseudo-Madelinasmunt uit de 7e eeuw. Mogelijk was op deze locatie een muntatelier gevestigd. In het Rijksmuseum

van Oudheden zijn verschillende vondsten uit Katwijk te zien, zoals één van de waterputten en de Madelinasmunt.

Ga bij de twee rotondes rechtdoor en volg de Kooltuinweg langs de N206. Steek de N206 over en volg de Achterweg naar het centrum van Valkenburg. Sla rechtsaf de Marinus Poststraat in en neem vervolgens de Burgemeester Lotsystraat aan de linkerhand. Deze straat komt uit op het Castellumplein.

G. Praetorium Agrippinae (en Torenmuseum) In het centrum van Valkenburg werden tijdens de Tweede Wereldoorlog de resten van een *castellum* (Romeins fort) ontdekt: Praetorium Agrippinae, dat rond 40 na Chr. werd gebouwd. De restanten bleken uitzonderlijk goed bewaard te zijn. Het ging van begin af aan om een permanent fort, aangezien alles in hout was opgebouwd. De contouren van het fort zijn op het Castellumplein achter de kerk aangegeven in het plaveisel met metalen knoppen. In de kerktoeren is een tentoonstelling ingericht over het Romeinse verleden van het dorp (alleen op zaterdag open van 10.00 tot 12.30).

Na de Romeinse tijd was de locatie niet lang verlaten. Tijdens de opgravingen in de jaren '40 werden nederzettingssporen uit de periode 270-900 aangetroffen. Onder de kerk werden enkele Merovingische graven uit de periode 690-800 blootgelegd.

Neem dezelfde weg terug naar de Achterweg en volg de weg aan deze zijde van de N206, de Torenvlietslaan. Na enkele meters is de informatiekubus van het Limesmonument te vinden.

H. Reconstructie Limesweg In de Romeinse tijd lagen langs de Rijn verschillende Romeinse forten. Om deze met elkaar te verbinden legde het Romeinse leger een weg aan over de zuidoever van Rijn, de limesweg (*limes* is Latijns voor grens). Sporen van deze weg zijn op verschillende plaatsen aangetroffen. Langs de N206 bij Valkenburg is een deel van de limes weg nagemaakt, die de provinciale weg kruist. Bij de weg is een replica geplaatst van een mijlpaal gevonden in Monstere.

Bij de kassencomplexen van de Woerd, aan de overzijde van de N206, zijn nederzettingssporen uit de vroege middeleeuwen opgegraven. Het dorp bestond minstens uit 28 hoofd- en bijgebouwen, waterputten, beschoeiingen en een steiger.

Volg de Torenvlietslaan tot deze afbuigt naar links, neem hier het fietspad wat verder loopt langs de N206. Ga voor de brug over de Rijn rechtsaf op de Voorschoterweg en ga onder de N206 door. Sla linksaf en volg de Voorschoterweg langs het Valkenburgse meer. Sla aan het eind linksaf en vervolgens rechtsaf de Stevenshofdreef op. Volg deze weg naar links tot deze overgaat in de Haagweg. De Haagweg gaat over in het Noordeinde. Sla op de kruising met de Breestraat rechtsaf en volg het Rapenburg tot het Rijksmuseum van Oudheden. Om vanaf het museum terug te keren naar het station, zie begin route.

Rijksmuseum van Oudheden

Rapenburg 28
2311 EW Leiden

Open: dinsdag t/m zondag 10.00-17.00
(tijdens schoolvakanties maandag open)

Gesloten: 1 jan, 3 okt. en 25 dec.

Enkele van de vondsten uit Katwijk, Rijnsburg, Oegstgeest en Valkenburg zijn van 25 april t/m 26 oktober te zien in de tentoonstelling 'Gouden Middeleeuwen: Nederland in de Merovingische wereld, 400-700 AD'.

Katwijk aan Zee

Praktisch:

Lengte 25 kilometer. De route kan worden verkort door halverwege het Biltpad de Rijn over te steken over de Biltlaan en de Koningin Julianalaan. Sla op de rotonde linksaf naar 'Villa Klein Duin'.

Fietsverhuur Op Leiden Centraal station kan een fiets gehuurd worden bij de bewaakte fietsenstalling aan de noordzijde van het station (LUMC zijde): 071-5120068

Horeca Langs de route zijn verschillende gelegenheden te vinden waar een hapje en een drankje genuttigd kan worden, zoals naast de Abdij van Rijnsburg en aan de boulevard van Katwijk (halverwege de route).

Musea

Rijksmuseum van Oudheden:
Adres en openingstijden eerder genoemd

Museum Oud Rijnsburg:
Oude Vlietweg 6
2231 CN Rijnsburg
Open: woensdag en zaterdag 13.00-16.00

Katwijk's museum:
Voorstraat 46
2225 ER Katwijk
Open: dinsdag t/m zaterdag 10.00-17.00

Torenmuseum:
Castellumplein 1a
2235 CN Valkenburg
Open: Zaterdag 13:00 - 16:00

Knooppunten netwerk Op de kaart is in het groen het bestaande knooppunten netwerk weergegeven. De Rijnroute kruist dit netwerk op verschillende plekken, waar het mogelijk is om de route uit te breiden.

